

POSTANOWIENIE

Dnia 16 kwietnia 2021 roku

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział II Cywilny Odwoławczy

Przewodniczący sędzia Marcin Miczke

Sędziowie Ewa Blumczyńska

Ryszard Małecki

po rozpoznaniu w dniu 16 kwietnia 2021 roku w Poznaniu na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku Z. N.

przy uczestnictwie P. N., E. K. (1), B. N., T. N. i K. N.

o stwierdzenie nabycia spadku

na skutek apelacji wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Rejonowego w Obornikach

z 4 grudnia 2020 roku

sygn. akt I Ns 114/20

postanawia

zmienić zaskarżone postanowienie w pkt 1. w ten sposób, że stwierdzić, że spadek po M. W. (1) z domu N. zmarłej 4 listopada 2019 roku w C., ostatnio stale zamieszkałej w O., na podstawie ustawy dziedziczą brat Z. N. w 1/3 części, brat P. N. w 1/3 części, bratanica E. K. (2) z domu N. w 1/9 części, bratanek B. N. w 1/9 części i bratanek T. N. w 1/9 części.

Ewa Blumczyńska Marcin Miczke Ryszard Małecki

UZASADNIENIE

Z. N. złożył wniosek o stwierdzenie nabycia spadku po swej siostrze M. W. (2). Jako uczestników postępowania wskazał: P. N., E. K. (1), B. N. i T. N..

Postanowieniem z 4 grudnia 2020 r. Sąd rejonowy w Obornikach w pkt 1. stwierdził, że spadek po M. W. (1) z domu N., zmarłej dnia 4 listopada 2019 roku w C., ostatnio stale zamieszkałej w O. na podstawie testamentu notarialnego sporządzonego przed notariusz M. M. (2) w dniu 3 sierpnia 2009 roku Repertorium A numer (...), otwartego i ogłoszonego pod sygnaturą I Ns 114/20 w Sądzie Rejonowym w Obornikach nabyli brat P. N., syn A. i C. w 1/2 części i bratowa K. N., córka H. i K., w 1/2 części, w pkt 2. kosztami postępowania obciążył uczestników postępowania w zakresie przez nich dotychczas poniesionym.

Sąd Rejonowy ustalił, że M. W. (2) zmarła 4 listopada 2019 roku w O., w swym ostatnim miejscu zamieszkania. W chwili śmierci była wdową. Jej mąż I. W. zmarł przed spadkodawczynią 28 lutego 2016 roku. Rodzice spadkodawczyni zmarli przed nią. M. W. (2) nie miała potomstwa. Spadkodawczyni miała trójkę rodzeństwa: Z. N., P. N. i R. N.. R. N. zmarł przed spadkodawczynią 2 listopada 2018 roku. R. N. był ojcem trójki dzieci: E. K. (1), B. N. i T. N..

M. W. (2) sporządziła 3 sierpnia 2009 roku przed notariuszem M. M. (2) testament w formie aktu notarialnego rep. A nr (...). Zgodnie z treścią testamentu M. W. (2) jako swego spadkobiercą wskazała swego męża I. W.. Nadto spadkodawczyni wskazała, że w przypadku, gdyby I. W. nie chciał lub nie mógł dziedziczyć, do spadku mają być powołani jej brat P. N. oraz jego żona K. N., każde w 1/2.

Powyższe fakty Sąd rejonowy ustalił na podstawie zapewnienia spadkowego, odpisów aktów stanu cywilnego i testamentu z 3 sierpnia 2009 roku.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zapewnienia spadkowego oraz dowodów z dokumentów. Fakty te nie były kwestionowane przez uczestników postępowania.

Sąd Rejonowy stwierdził, że do dziedziczenia można być powołanym bądź to na podstawie ustawy (kodeksu cywilnego) bądź też na podstawie testamentu. Dziedziczenie testamentowe co do zasady wyprzedza dziedziczenie ustawowe. Art.963 k.c. statuuje instytucję podstawienia. Zgodnie z jego treścią, można powołać spadkobiercę testamentowego na wypadek, gdyby inna osoba powołana jako spadkobierca ustawowy lub testamentowy nie chciała lub nie mogła być spadkobiercą.

Spadkodawczyni sporządziła testament notarialny. Ani Sąd Rejonowy z urzędu, ani uczestnicy postępowania nie kwestionowali testamentu. Zgodnie z treścią testamentu, spadkobiercą miał być mąż spadkodawczyni I. W.. Osoba ta nie może być spadkobiercą, gdyż zmarła przed spadkodawczynią. Jednocześnie, testament zawiera podstawienie (par.2). Spadkodawczyni wskazała że w przypadku gdyby I. W. nie chciał lub nie mógł dziedziczyć, do spadku mają być powołani jej brat P. N. oraz jego żona K. N., każde w 1/2. Uwzględniając to rozrządzenie testamentowe, Sąd In instancji orzekł jak w pkt. 1 postanowienia.

O kosztach postępowania Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art.520 § 1 k.p.c.

Apelację złożył wnioskodawca, zaskarżając je w pkt. 1. Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił sprzeczność - zawartego w pkt. 1. postanowienia z dnia 04.12.2020r. - ustalenia Sądu co do kręgu spadkobierców - z treścią testamentu z dnia 05.08.2015r. - wcześniej Sądowi Rejonowemu nieznanego.

Wnioskodawca złożył akt notarialny zawierający testament sporządzony przez M. W. (2) przed notariuszem M. M. (2) w Kancelarii Notarialnej w O. w dniu 05.08.2015r. (Repertorium A nr (...)), wniósł o jego otwarcie i ogłoszenie oraz o zmianę postanowienia i stwierdzenie, że spadek po M. W. (1) z domu N., zmarłej w dniu 4 listopada 2019r. w C., ostatnio stale przed śmiercią zamieszkałej w O., na podstawie ustawy nabyli:

- a) Z. N. - brat w 1/3 części
- b) P. N. - brat w 1/3 części
- c) E. K. (2) z domu N. - bratanica w 1/9 części
- d) B. N. - bratanek w 1/9 części
- e) T. N.-bratanek w 1/9 części;

nadto o obciążenie wnioskodawcy kosztami postępowania w zakresie dotychczas poniesionym, ewentualnie wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy ww. Sądowi jako sądowi spadku do ponownego rozpoznania celem wydania postanowienia stwierdzającego, że spadek po M. W. (1) z domu N., zmarłej w dniu 04 listopada 2019r. w C., ostatnio stale przed śmiercią zamieszkałej w O., na podstawie ustawy nabyli:

- a) . Z. N. - brat
- b) . P. N. - brat

c) . E. K. (2) z domu N. - bratanica

d) . B. N. - bratanek

e) . T. N. - bratanek

oraz obciążenie wnioskodawcy kosztami postępowania w zakresie dotychczas poniesionymi.

Uczestnicy postępowania, po doręczeniu im odpisów apelacji z kopią testamentu, nie zajęli stanowiska.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna, jakkolwiek ustalenia Sądu Rejonowego dokonane na podstawie znanych Sądowi Rejonowemu dowodów oraz niespornych oświadczeń wnioskodawcy i uczestników są prawidłowe. Sąd Okręgowy podziela te ustalenia i przyjmuje za własne (art.382 k.p.c.) Podstawą apelacji jest nowy dowód w postaci testamentu spadkodawczyni z 5.08.2015r. na jego podstawie Sąd Okręgowy ustalił, że spadkodawczyni sporządziła w tej dacie testament w formie aktu notarialnego przed notariuszem M. M. (2) w Kancelarii Notarialnej w O. (Repertorium A nr (...)). M. W. (2) oświadczyła w testamencie, że odwołuje w całości testament z 3.08.2009 r. oraz, że do całości spadku powołuje jako wyłącznego spadkobiercę swojego męża I. W.. Testament został otwarty i ogłoszony przez Sąd Rejonowy w Obornikach 24.02.2021 r. (dowód: akt notarialny z 5.08.2015 r. k.98 akt)

Postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku, jakkolwiek wszczynane jest na wniosek, to prowadzone jest – jeśli chodzi o zakres i treść rozstrzygnięcia – niezależnie od stopnia aktywności uczestników postępowania. Sąd stwierdzi nabycie spadku przez spadkobierców, choćby byli nimi inne osoby niż te, które wskazali uczestnicy. W postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku sąd działa z urzędu, nie jest związany zakresem żądań ani zakazem uchylenia lub zmiany zaskarżonego postanowienia na niekorzyść uczestnika postępowania, który wniósł apelację (J. Gudowski teza 28 do art.677 Kodeksu postępowania cywilnego LEX, T. Żyznowski teza 1 do art. 677 Kodeksu postępowania cywilnego LEX) Sąd II instancji bierze pod uwagę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy przed tym sądem na podstawie art.316 § 1 w zw. z art.13 § 2 k.p.c., jeśli rozpoznał sprawę na rozprawie. W razie rozpoznania sprawy na posiedzeniu niejawnym (jak w niniejszej sprawie na podstawie art.374 w zw. z art.13 § 2 k.p.c.), bierze pod uwagę stan rzeczy z dnia podpisania sentencji postanowienia. (J. Gudowski tezy 3, 13 i 16 do art.316 Kodeksu postępowania cywilnego LEX, A. Jakubecki teza 7 do art.316 Kodeksu postępowania cywilnego LEX) Mając te zasady na uwadze Sąd II instancji był zobowiązany uwzględnić testament z 5.08.2015 r. i ocenić porządek dziedziczenia także na jego podstawie.

Nowy dowód w postaci testamentu z 2015 r. zmienia porządek dziedziczenia ustalony testamentem z 2009 r. W testamencie z 5.08.2015 r. spadkodawczyni odwołała swój wcześniejszy testament z 2009r. w całości. Nie mają więc skutku prawnego rozrządzenia spadkodawczyni z 2009 r. o powołaniu spadkobiercy i podstawieniu. Ponieważ w testamencie z 2015 r. M. W. (2) powołała do dziedziczenia do całości spadku tylko męża I. W., który zmarł przed spadkodawczynią, nie ustanawiając dalszych rozrządzeń, następuje dziedziczenie ustawowe. Dziedziczy rodzeństwo P. N. i Z. N. po 1/3 i dzieci zmarłego przed spadkodawczynią R. E. K., B. N. i T. N. po 1/9. Dodać trzeba, że rodzice M. W. (2) zmarli przed nią, a po zmarłym także przed spadkodawczynią bracie R. N. udział spadkowy przypada w równych częściach jego zstępnym. Takie skutki testamentu z 2015 r. wynikają z art. 926 § 2 kc oraz 932 § 4 i 5 w zw. z art. 931 § 2 k.c.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy zmienił zaskarżone postanowienie na podstawie art.386 § 1 w zw. z art.13 § 2 k.p.c.

Ewa Blumczyńska Marcin Miczke Ryszard Małecki